

**REPUBLIKA SRBIJA
VLADA**

**KANCELARIJA ZA KOSOVO I METOHIJU
I
KANCELARIJA ZA KOORDINACIONE POSLOVE
U PREGOVARAČKOP PROCESU SA PRIVREMENIM
INSTITUCIJAMA SAMOUPRAVE U PRIŠTINI**

**IZVEŠTAJ O NAPRETKU U
DIJALOGU BEOGRADA I PRIŠTINE
(za period april-oktobar 2015. godine)**

Oktober, 2015. godine

Sadržaj

<i>Uvod</i>	2
A) Društveno-politička situacija na Kosovu i Metohiji	3
B) Bezbednosna situacija na Kosovu i Metohiji	4
V) Obaveze proistekle iz Prvog sporazuma	5
1. Zajednica srpskih opština	5
2. Policija	7
3. Pravosuđe	7
4. Energetika	8
5. Telekomunikacije	9
6. Evropske integracije	10
G) Obaveze proistekle iz tehničkih sporazuma	10
1. Katastar	10
2. Matične knjige	11
3. Carinski pečat	11
4. Univerzitetske diplome	12
5. Sloboda kretanja	12
6. Regionalno predstavljanje	13
7. Integrirano upravljanje prelazima (IBM).....	14
8. Oficiri za vezu	15
D) Ostale teme	15
1. Naplata carina	15
2. Razvojni fond za sever Kosova	15
3. Osiguranje vozila	15
4. Slobodna trgovina	16
5. Most i „Park mira“u Kosovskoj Mitrovici	17
6. Civilna zaštita	17
7. Sporazumi i dijalog privrednih komora	18
Zaključak	19

Uvod:

Vlada Srbije je i u proteklom izveštajnom periodu nastavila da otvoreno i u dobroj veri učestvuje u dijalogu sa Prištinom uz posredovanje Evropske unije. Srpska vlada je tom procesu bila posvećena u jednakom obimu i intenzitetu kao i u prethodnom periodu, ne samo radi zaštite vitalnih nacionalnih interesa u Pokrajini i normalizacije odnosa sa tamošnjim privremenim institucijama samouprave, već i u kontekstu šire potrebe za stvaranjem optimalnih uslova za istorijsko pomirenje srpskog i albanskog naroda na Balkanu. Otuda dijalog sa Prištinom i dalje sagledava kao mehanizam koji podstiče evropske integracije u regionu i smatra da zavređuje punu podršku svih subjekata koji su istinski zainteresovani za regionalni mir i socio-ekonomski napredak. Krećući se u okvirima ovih premisa, izveštaj treba da omogućí sticanje punog uvida u tok i sadržaj procesa dijaloga, sa naročitim akcentom na pomacima koji su učinjeni u fazi implementacije rešenja utvrđenih svim dokumentima proizašlim iz dosadašnjeg toka dijaloga.

Od podnošenja poslednjeg izveštaja, najznačajniji kvalitativni pomak odnosi se na dogovore koje su 25. avgusta u Briselu postigli predsednik Vlade Srbije i predsednik vlade privremenih institucija samouprave u Prištini. Radi se o dokumentima koja nose nazive: ***Zajednica/Asocijacija opština sa većinskim srpskim stanovništvom na Kosovu - opšti principi/ključni elementi, Akcioni plan iz oblasti telekomunikacija, Zaključci posrednika EU o sprovođenju Aranžmana o energetici iz 2013. godine i Zaključci Radne grupe za slobodu kretanja/most***. Kako se radi o aranžmanima koji u najvećoj meri razrađuju prethodno usaglašene dogovore, načela i preciziraju rokove i modalitete njihove implementacije, ovaj izveštaj je kao i prethodni strukturisan tako da se dosadašnji tok dijaloga jasno i celovito može sagledati kroz sistematizovani pregled do sada dogovorenog i implementiranog u tri grupe pitanja. Prvu grupu čine pitanja i procesi proizašli iz političkog dela dijaloga, a na osnovu Prvog sporazuma o principima koji regulišu normalizaciju odnosa, kao i pratećih dokumenata. Drugu grupu čine pitanja proizašla iz tzv. tehničkih sporazuma postignutih uz posredovanje EU. Treću grupu pitanja čine ona koja su proistekla iz dogovora napravljenih u cilju rešavanja i prevazilaženja drugih, ne manje važnih pitanja, čije postojanje objektivno predstavlja prepreku nastavku normalizacije odnosa.

Trebalo bi napomenuti da je pomenuti napredak u dijalogu i dalje u najvećoj meri ograničen neispunjavanjem obaveza u pogledu rokova za primenu postignutih rešenja. U tom smislu, jasno definisana dinamika Plana implementacije ugrožena je odugovlačenjem pri ispunjavanju preuzetih obaveza ili, pak, pokušajima nepotrebnog dodavanja političke dimenzije u strogo tehnička pitanja od strane Prištine. Procesu normalizacije odnosa svakako ne pogoduju ni neumorna nastojanja tzv. kosovskih vlasti da naruše statusno neutralnu formu pregovora kroz neprestano insistiranje na rešavanju konačnog statusa Pokrajine. U tom smislu, Vlada Republike Srbije i dalje smatra da je neophodno odlučnije angažovanje evropskih posrednika na očuvanju pristupa koji garantuje statusnu neutralnost dijaloga, ali i pravovremenu i celovitu implementaciju dogovorenog.

A) Društveno-politička situacija na Kosovu i Metohiji

Društveno-politička situacija na Kosovu i Metohiji je i u proteklih šest meseci ostala relativno složena, a u pojedinim aspektima i dodatno polarizovana zbog pojačanog sukobljavanja vladajućih i vodećih opozicionih stranaka (Pokret Samoopredeljenje, Alijansa za Budućnost Kosova i Inicijativa za Kosovo). Otuda se može konstatovati da je na političku scenu u najvećoj meri negativno uticala odluka opozicije da nastavi mobilizaciju pristalica koristeći prevashodno nacionalističku retoriku. Pri tome bi trebalo istaći da opozicija nije vladu "napadala" koristeći izuzetno složene socio-ekonomske prilike u Pokrajini, već je kao osnov intenzivnijeg delovanja protiv vlade koristila dominantno pitanja izmena „kosovskog“ ustava zarad osnivanja Specijalnog suda i zaključenje četiri nova sporazuma u dijalogu sa Beogradom 25. avgusta.

Vladajuća koalicija je tokom proteklog perioda pokazala da je njen kapacitet nažalost često bio upitan za sprovođenje bitnih odluka. Otuda tzv Vlada u Prištini, uprkos odsustvu trvenja među koalicionim partnerima, nije postigla veće rezultate na stabilizaciji opštih društveno-političkih prilika. Kao najveći izazov za tu Vladu pokazalo se usvajanje pomenutih izmena Ustava, koje inače usled protivljenja pojedinih poslanika vladajuće Demokratske partije Kosova (DPK) nije uspelo u prvom glasanju. Imajući u vidu da su izmene ipak usvojene, nakon snažnog spoljnog pritiska, ostaje nada da će biti dovoljno političke volje da se Specijalnom sudu omogući da ispuni funkciju u procesu albansko-srpskog pomirenja kroz procesuiranje odgovornih za zločine nad Srbima na KiM. Na suprotan zaključak upućuje nedovoljna spremnost vlade da sprovede dogovore iz dijaloga sa Beogradom, što se može tumačiti pritiskom opozicije, ali i neslaganjima unutar samih vladajućih partija koje predstavljaju kosovsko-metohijske Albance. Iako su se pojedine stranke vladajuće koalicije suočile sa ozbiljnim unutrašnjim otporima usvajanju izmena Ustava, pozitivno se može oceniti činjenica da su nedugo nakon toga uspele da učvrste unutar stranačko jedinstvo. Takav rasplet daje izvesnog osnova za optimizam da će zvanična Priština imati kapacitet da u odgovarajućim rokovima i u dobroj veri sprovede sporazume koje je sa Beogradom do sada postigla.

Premda su pomenuti problemi sa kojima se suočavala vladajuća koalicija bili pogodni za znatnije jačanje opozicionih partija, do toga nije došlo najverovatnije usled rivaliteta oko predvodničke uloge u opozicionom bloku. Otuda opozicione partije nisu uspele da u većem broju mobilišu birače za direktno suprotstavljanje Briselskim sporazumima kroz demonstracije. To je ključni razlog zašto su odustale od organizovanja zajedničkih demonstracija i umesto toga se usredsredile na sopstvene akcije protiv vladinih postupaka. Pri tome je Samoopredeljenje ponovo bilo najradikalnije u suprotstavljanju Birselskom procesu, pa su tako njihovi aktivisti organizovali napade farbom na konvoj premijera Ise Mustafe, bacanje suzavca u tzv. Skupštini privremenih institucija samouprave u Prištini (PIS), kao i brojne druge incidente. Istovremeno, ABK je pretežno bila usredsređena na protivljenje demarkaciji „granice Kosova i Crne Gore“, zbog čega je nejasno da li je intenzitet njenog protivljenja Briselskim sporazumima jednak onom koji pokazuje Samoopredeljenje.

Opisana politička dinamika ipak se nije značajnije odražavala na napredak u Briselskom dijalogu, iako je nastavljena tendencija da „kosovska“ vlada pristaje na sporazume sa Beogradom, koje zbog opozicije i sopstvenih radikalnijih pristalica izbegava da suštinski sprovodi. Situacija se verovatno neće značajnije izmeniti do proleća naredne godine, kada bi trebalo da bude izabran novi predsednik „Kosova“ i Specijalni sud otpočne rad na procesuiranju zločina nad Srbima.

B) Bezbednosna situacija na Kosovu i Metohiji

Bezbednosna situacija na Kosovu i Metohiji nije se bitnije promenila od vremena podnošenja prethodnog izveštaja i u najvećem delu razmatranog perioda bila je relativno stabilna, ali i osetljiva. I u proteklih šest meseci u osnovi su je determinisali rizici uzrokovani teškim socio-

ekonomskim stanjem u Pokrajini i sa tim povezanim političkim tenzijama, kao i aktivnostima albanskih i islamskih ekstremista. Posebnu bojazan u kontekstu bezbednosne situacije predstavljala je mogućnost da nasilno delovanje opozicionog bloka i njegovih saveznika protiv privremenih institucija samouprave u Prištini bude „preusmereno“ prema manjinskim zajednicama. Pri tome bi posebno trebalo imati na umu rizik da ekstremni subjekti pokušaju da opravdaju nasilje negativnim političkim stavom Srba prema pojedinim odlukama Skupštine (transformacija BSK).

Bezbednosni rizici katalizovali su se prvenstveno kroz oštro protivljenje opozicije i albanskih ekstremista donošenju Zakona o Specijalnom sudu za zločine OVK i sporazumima sa Beogradom u Briselskom dijalogu. To delovanje je u nekoliko navrata rezultiralo demonstracijama praćenim visokim nacionalističkim nabojem i uz manje nasilne incidente. U tom kontekstu, početak rada Specijalnog suda na proleće 2016. godine i prethodno očekivano formiranje ZSO predstavljaju događaje tokom čijeg će odvijanja biti povećan rizik nasilnih demonstracija protiv tzv. Vlade u Prištini.

Na stanje bezbednosti je i u proteklom periodu nepovoljno uticao nastavak napora Prištine za transformacijom KBS u „Oružane snage Kosova“. Osim toga što bi stvaranje struktura nepredviđenih Kumanovskim sporazumom i Rezolucijom 1244 po definiciji narušilo bezbednosnu arhitekturu u regionu, činjenica je da najava njihovog formiranja unosi nespokoj među većim delom pripadnika manjinskih zajednica u Pokrajini. Ipak, Vlada Srbije ima puno poverenje u kapacitete i namere međunarodnih mirovnih snaga u Pokrajini da rizike vezane za ovaj proces drže pod punom kontrolom.

Tokom izveštajnog perioda registrovana je pojačana zainteresovanost kosovskih vlasti za lica koja su se vratila sa stranih ratišta. Hapšenje 40 lica koja su tokom avgusta osumnjičena za učešće u sukobu u Siriji svakako ukazuje na ozbiljnost terorističke pretnje na KiM. Na to upućuje i veliki teroristički napad izveden u Makedoniji 9. i 10. maja, koji je na KiM umnogome podigao tenzije, ali na sreću ipak nije doveo do bezbednosne destabilizacije Makedonije i mogućnosti da se prelije na susednu Pokrajinu.

Najznačajniji bezbednosni rizik u Pokrajini i dalje je delovanje albanskih ekstremista protiv srpske zajednice. O složenosti situacije svedoči konstantan obim etnički motivisanih napada na Srbe i spomenike srpske duhovne i kulturne baštine. Indikativno je da su se pomenuti napadi na spomenike SPC i druge objekte srpske baštine odvijali uporedo sa jačanjem napora Prištine za prijem u UNESCO. To svedoči o kontinuitetu strategije zastrašivanja i svršenog čina, po kojoj albanski ekstremisti i njihovi politički pokrovitelji žele da preotmu i baštinu srpskog naroda uporedo sa proterivanjem i onemogućavanjem njegovog povratka.

Tokom perioda koji tretira ovaj izveštaj registrovano je 25 etnički motivisanih napada na Srbe, od kojih se najveći broj odnosi na kuće i objekte koji pripadaju povratnicima u opštinama Klina, Peć, Kosovo Polje i Uroševac. Trebalo bi napomenuti da su, kao i do sada, svi napadi uredno prijavljeni Kosovskoj policiji, koja je izvršila uviđaj.

Izdvojićemo neke od etnički motivisanih napada:

- Tokom maja u selu Pasjane, opština Gnjilane, koje je naseljeno srpskim stanovništvom, nepoznata lica nožem su napala Z. Kostića i S. Markovića nanevši im ubodne rane. U Klini je u istom periodu izvršen napad na povratnički bračni par Dabižljević i Konić, kao i R. Magića, koji su zadobili lakše i teže telesne povrede.
- U julu su se dogodili ozbiljni napadi u selima Goraždevac i Brestovik u opštini Peć, pri čemu je u prvom slučaju ispaljeno više projektila iz automatskog naoružanja iz vozila u pokretu pri

prolasku kroz selo, a u drugom je na porodice Dašić i Džavrić ispaljeno više projektila iz vatrenog oružja.

- Tokom avgusta u Štimlju su na betonskom zidu kraj puta od strane NN lica ispisivani grafiti na albanskom jeziku, koji u prevodu znače: „Sinovi tendera, Zajednica Srba, Isa Esad Paša, Zajednica neće proći“. Najveći pojedinačni incident registrovan je tokom istog meseca u Đakovici, gde je oko 250 raseljenih lica sa područja te opštine doputovalo povodom proslave praznika i slave manastira Uspenje Presvete Bogorodice. U blizini manastira se tom prilikom okupila veća grupa lica albanske nacionalnosti, koji su uz neprijateljske parole pokušali da spreče ulazak raseljenih u manastirsko dvorište. Okupljeni su se tokom protesta sukobili sa pripadnicima KFOR i KPS, bacajući petarde i crvenu farbu na policiju.
- U septembru su, u mestu Istok, na kolovozu i trotoaru tri lica albanske nacionalnosti ispisala parole „PDK-LDK-ZJEDNICA“, a na ogradnom zidu pravoslavne crkve „Sveta Trojica“ parole „Uke Rugova sa 5 pasa-ilirskih ovčara i Isa Osmanaj“. Pripadnici KPS identifikovali su i priveli izvršioce, koji će pušteni na slobodu iako će protiv njih biti pokrenut postupak. Za to vreme, u srpskom selu Klokot u opštini Gnjilane, grupa od 5-6 lica albanske nacionalnosti fizički je napale tri člana porodice Stević. Tom prilikom M. Stević (23 godine) je zadobio tešku telesnu povredu u vidu ubodne rane u predelu stomaka, Prebačen je u bolnicu u Gračanici, gde je operisan.

Takođe izdvajamo napade na verske objekte i srpska groblja:

- Tokom jula u selu Drsnik u opštini Klina obijena je crkva Svete Petke.
- Tokom avgusta su na pravoslavnom groblju u južnom delu Kosovske Mitrovice oštećena vrata na nedavno obnovljenoj kapeli.
- U septembru je u selu Babljak, opština Uroševac, u kojem živi 8 Srba povratnika, pokušano obijanje srpske pravoslavne crkve Sveta Trojica. Vredno je napomenuti da je od juna 1999. godine taj hram više puta obijan i skrnavljen.

Iz svega navedenog može se izvući razočaravajući zaključak da bezbednost pripadnika srpskog naroda i tokom ovog izveštajnog perioda nije bila ni na minimalnom zadovoljavajućem nivou.

V) Obaveze proistekle iz Prvog sporazuma

1. Zajednica srpskih opština

Učinjen je značajan napredak po pitanju uspostavljanja Zajednice srpskih opština (ZSO). Radi preciziranja odredaba Prvog sporazuma kojima je regulisano ovo pitanje, u proteklom periodu radilo se na usaglašavanju teksta principa na kojima će biti uspostavljena ZSO. Tekst je usaglašen i parafiran 25. avgusta 2015. godine pod nazivom *Asocijacija/Zajednica opština sa većinskim srpskim stanovništvom na Kosovu - Opšti principi/Ključni elementi*.

Dokumentom je predviđeno sedam principa na kojima će se zasnivati ZSO: zakonski okvir, ciljevi, organizaciona struktura, odnos sa centralnim vlastima, pravna sposobnost, budžet i finansiranje, kao i opšte i završne odredbe.

Dogovoreno je da će pravni okvir za uspostavljanje ZSO biti Prvi sporazum, Zakon o potvrđivanju Prvog sporazuma i kosovsko zakonodavstvo, kao i da će tzv. Vlada Kosova usvojiti Uredbu kojom će uvesti Zajednicu u pravni sistem Kosova, a koja će biti predmet potvrđivanja od strane Ustavnog suda Kosova.

ZSO će imati javna ovlašćenja i funkcije koje će se prevashodno ogledati u vršenju punog nadzora u oblastima lokalne ekonomije, obrazovanja, zdravstvene i socijalne zaštite, urbanog i ruralnog planiranja. Pored nadležnosti predviđenih ovim dokumentom, Zajednici mogu naknadno biti poverena i druga ovlašćenja od strane opština članica i centralne vlasti.

Usaglašeno je da će organi Zajednice biti Skupština, Predsednik, Odbor, Savet, Administracija i Kancelarija za žalbe.

Po pitanju odnosa Zajednice sa centralnim organima, dogovoreno je da će u tom pogledu ZSO predstavljati i štiti prava i interese pripadnika srpske zajednice, tako što će imati pravo da predlaže izmene zakona u oblastima iz njene nadležnosti, da u cilju zaštite prava i interesa ZSO i pripadnika srpske zajednice pokreće postupke pred sudovima, uključujući i Ustavni sud, kao i da vrši nadzor nad radom centralnih organa vlasti. ZSO će imati pravo predlaganja svojih predstavnika u centralnim organima, uključujući i člana Savetodavnog veća za zajednice i Regionalnog komandanta policije.

Zajednica će imati punu pravnu sposobnost, uključujući pravo da bude vlasnik imovine i preduzeća, kao i pravo zaključivanja svih vrsta ugovora. Takođe, imaće svoj budžet i finansiraće se iz doprinosa opština članica, naknada za usluge koje pruža, transfera centralnih vlasti, kao i donacija Republike Srbije, međunarodnih i drugih organizacija. Zajednica će imati svoje simbole, biće otvorena za pristupanje drugih opština uz saglasnost opština članica, i moći će da se raspusti samo odlukom najmanje 2/3 svojih članica.

Principima je predviđeno da će, najkasnije četiri meseca od dana kada su dogovoreni u Briselu, Upravljački tim izraditi Nacrt Statuta ZSO koji će potom biti predstavljen tokom dijaloga na visokom nivou.

U skladu sa tačkom 2. Principa, preduslov za početak rada Upravljačkog tima na izradi Nacrta Statuta je donošenje Uredbe o uspostavljanju ZSO. Priština još uvek nije donela navedenu uredbu, te će se donošenje Statuta ZSO dodatno prolongirati, a time i ceo proces uspostavljanja ZSO.

Bilo bi neophodno da Priština u narednom periodu preduzme neophodne mere i ispuni preuzete obaveze, kako bi omogućila da Upravljački tim počne sa radom.

2. Policija

Republika Srbija je u vezi integracije Policije sa svoje strane ispunila sve obaveze predviđene Prvim sporazumom i Planom implementacije. Međutim, i dalje su prisutni brojni problemi po pitanju integracije službenika Ministarstva unutrašnjih poslova u bezbednosne strukture na prostoru Kosova i Metohije.

Još uvek nisu preduzete mere za integraciju 23 bivša pripadnika MUP, čiji su zahtevi odbijeni zbog nedovoljno obrazloženih „bezbednosnih razloga“. Takođe, i pored mnogobrojnih obećanja EULEKS i KPS, integracija 77 službenika MUP angažovanih na administrativno-tehničkim poslovima i 15 iz Uprave za poslove ishrane i smeštaja, nije ni započeta.

Jedini napredak je postignut kada je u pitanju integracija bivših pripadnika Vatrogasne službe. Naime, u prethodnom periodu, na osnovu privremenog dogovora između rukovodioca Kancelarije za sever KiM i gradonačelnika opština sa severa KiM, integrisano je 44 bivša pripadnika ove službe, dok se za njih 20 još uvek čeka adekvatno rešenje.

Republika Srbija će u narednom periodu nastaviti da insistira da Priština što pre reši pitanje integracije svih pripadnika MUP.

Na mestu Regionalnog komandanta direkcije policije Kosovska Mitrovica – sever se nalazi vršilac dužnosti ove funkcije. Uslovi za zvanično imenovanje Regionalnog komandanta stvoriće se tek uspostavljanjem Zajednice srpskih opština, u skladu sa tačkom 9. Prvog sporazuma. U tom smislu se očekuje i usklađivanje važećih propisa na KiM.

Potrebno je naglasiti da rukovodioci policijskih uprava, koji su integrisani u bezbednosne strukture na KiM, trpe konstantan pritisak od strane Prištine, u vršenju svojih dužnosti, čime se u znatnoj meri utiče na njihov rad. Takođe, Priština pokušava da na svaki način napravi podvojenost među integrisanim pripadnicima MUP i podeli ih na one koji podržavaju Prištinu i one koji podržavaju srpsku stranu na severu KiM.

3. Pravosuđe

U toku je implementacija Sporazuma o pravosuđu postignutog u februaru 2015. godine. Sporazum predviđa integraciju sudija, tužilaca i administrativnog osoblja u sistem PIS u Prištini, kao i obezbeđenje i adaptaciju objekata za potrebe sudova i tužilaštava. Iako je završetak svih aktivnosti, u skladu sa Sporazumom, predviđen za 1. septembar 2015. godine prisutni su brojni problemi u njihovom sprovođenju.

U pogledu integracije sudija i tužilaca, okončan je konkurs za izbor kandidata za dogovorena mesta za pripadnike srpske zajednice. Konkurs je prošlo 34 kandidata za sudije i 9 kandidata za tužioce, koji još uvek nisu raspoređeni na svoja radna mesta. Dodatni problem predstavlja okolnost što je, nakon sprovedenog konkursa, ostalo upražnjeno 14 mesta za sudije i 6 mesta za tužioce, koja su u skladu sa Sporazumom rezervisana za pripadnike srpske zajednice. Dogovoreno je da će za ta mesta konkurs ponovo biti objavljen.

Kada je u pitanju integracija administrativnog osoblja, još uvek nije objavljen konkurs za dogovorena radna mesta,¹ a nije postignut ni dogovor o rukovodećim administrativnim pozicijama u sudu i tužilaštvima.²

Prisutan je i problem u vezi sa objektima u kojima će biti smešteni sudovi i tužilaštva, jer prištinska strana nije u predviđenom roku obezbedila odgovarajuće objekte niti je završila njihovu adaptaciju. Srpska strana je ispunila svoje obaveze po ovom pitanju i u potpunosti završila radove na zgradama koje su predviđene za sud u Severnoj Mitrovici i Leposaviću.

4. Energetika

U okviru političkog dijaloga vodili su se intenzivni razgovori po pitanju implementacije Aranžmana iz oblasti energetike od 8. septembra 2013. godine. Republika Srbija je ispunila sve obaveze definisane Aranžmanom i Akcionim planom, dok je Priština konstantno odbijala ispunjavanje svojih obaveza, pravdajući se drugačijim tumačenjem dogovorenih odredaba Aranžmana.³

Kako bi se razrešila navedena situacija, 25. avgusta parafirani su Zaključci posrednika EU o sprovođenju Aranžmana o energetici iz 2013. godine. Zaključcima je predviđeno da JP Elektroprivreda Srbije (EPS) na Kosovu i Metohiji osnuje dve kompanije, „EPS trgovina“ d.o.o. za trgovinu električnom energijom, i „Elektrosever“ d.o.o. za snabdevanje i distributivne usluge. Zaključcima su definisane nadležnosti snabdevanja koje će kompanija „Elektrosever“ obavljati, dok će se po pitanju nadležnosti usluga distribucije nastaviti pregovori, uz posredstvo EU.

S druge strane, dogovoreno je da Republika Srbija pruži podršku Kosovskom operatoru sistema, prenosa i tržišta (*KOSTT*) u okviru Evropske mreže operatora prenosnih sistema električne energije (*ENTSO-E*), radi dobijanja statusa zasebne kontrolne oblasti.

Obe strane su se izjasnile da potpisivanje ovog dokumenta neće prejudicirati status imovine na Kosovu i Metohiji, i da će se pregovori na tu temu voditi posebno.

Na zasedanju *ENTSO-E* u Budvi 16. septembra, odlučeno je da će se nastaviti saradnja između preduzeća koja se bave prenosom električne energije JP Elektromreže Srbije (EMS) i *KOSTT* i da će se potpisati tzv. *Connection Agreement* između svih članica *ENTSO-E* sa jedne strane i *KOSTT* sa druge strane. Time će se omogućiti da *KOSTT* postane zasebna kontrolna oblast. Navedeni dogovor neće stupiti na snagu sve dok Priština ne registruje preduzeće „Elektrosever“ i ne izda mu licencu za snabdevanje električnom energijom.

---

¹U питању је конкурс за 149 места, од којих се 115 се тиче судског административног особља, а 34 тужилачког.

² По питању руководећих административних позиција у судовима и тужилаштвима, предлог посредника из ЕУ је да представници српске заједнице буду ангажовани на месту заменика секретара Апелационог одељења у Митровици, заменика секретара Основног суда у Митровици и секретара Основног тужилаштва у Митровици. Када је у питању позиција шефа писарнице, предлог је да у Основном суду у Митровици буду 2 шефа писарнице, један Албанац и један Србин. Овако формулисан предлог није прихватљив српској страни, јер је за заштиту интереса локалне српске заједнице кључна позиција секретара Основног суда, док друге понуђене позиције нису предвиђене важећим систематизацијама.

³ Београд је, у више наврата, тражио да Приштина омогући регистрацију две компаније на КиМ које би се, у складу са Аранжманом, бавиле трговином електричном енергијом, као и снабдевањем и дистрибутивним услугама. Посебан проблем представљало је питање својине над електродистрибутивним системом на северу КиМ, у вези са чим је Београд наставио да инсистира на добијању лиценце оператора дистрибутивног система (ОДС) за север КиМ, а Приштина је наставила да се томе оштро противи.

Priština u dogovorenom roku nije odobrila registraciju, kako preduzeća "Elektrosever", tako i preduzeća „EPS trgovina“.

Naime, JP EPS je 4. septembra predao dokumentaciju za osnivanje dve kompanije Kosovskoj agenciji za registraciju biznisa (KARB) u Prištini. Nakon pet dana, Agencija je tražila ispravku predate dokumentacije. Pored političkih primedbi, jedan od glavnih zahteva Agencije bio je da se u dokumentaciji preciziraju delatnosti koje će obavljati obe kompanije, u skladu sa važećim šifrnikom na Kosovu.

Važeći šifrnik prepoznaje četiri vrste delatnosti: proizvodnju, distribuciju, prenos i trgovinu, što za kompaniju „EPS trgovina“ omogućava registraciju pod šifrom 3514 za delatnost „trgovina električnom energijom“. Za kompaniju "Elektrosever", međutim, šifrnik ne prepoznaje Aranžmanom dogovorene delatnosti snabdevanja i distributivnih usluga. Nastojeći da konstruktivno doprinese prevazilaženju ovog problema, srpska strana je na poslednjem sastaku u Briselu predložila rešenje za registraciju kompanije "Elektrosever".⁴ Ovaj predlog je naišao i na odobravanje posrednika iz EU, tako da se sada čeka saglasnost Prištine kako bi bile otklonjene prepreke daljoj implementaciji odredaba Aranžmana i Akcionog plana.

5. Telekomunikacije

U proteklom periodu radilo se na usaglašavanju teksta Akcionog plana za sprovođenje Aranžmana u oblasti telekomunikacija od 8. septembra 2013. godine. Tekst Akcionog plana je usagalašen 29. juna, a zatim parafiran 25. avgusta 2015. godine.

Akcionim planom je dogovoreno da Telekom Srbija a.d. na Kosovu i Metohiji osnuje ćerku kompaniju za telekomunikacije (Nova kompanija). Predviđeno je da Nova kompanija dobije trajnu dozvolu za fiksnu telefoniju i privremeno ovlašćenje za mobilnu telefoniju koja neće isteći pre 2017. godine. Nova kompanija će preuzeti vlasništvo nad svom imovinom koju Telekom Srbija a.d. koristi na Kosovu i Metohiji, kao i sve zaposlene koji rade u tom preduzeću na Kosovu i Metohiji.

AP Kosovo i Metohija će dobiti na korišćenje trocifreni pozivni broj (+383) koji je namenjen geografskim područjima u okviru država.⁵

Stanovništvu Kosova i Metohije, koje će koristiti usluge Nove kompanije, biće omogućeno da sve brojeve u preostalom delu Srbije pozivaju bez biranja ovog trocifrenog broja. Isti princip će važiti i kada se pozivaju brojevi na Kosovu i Metohiji iz ostalog dela Srbije. Svi pozivi tarifiraće se kao i do sada, tj. bez dodatnih troškova.

Sve aktivnosti predviđene Akcionim planom sprovodiće se istovremeno, kako bi se onemogućilo da jedna od strana ne ispuni svoje obaveze.

Dokumentacija koju je preduzeće Telekom Srbija podnelo radi registracije je u nekoliko navrata neopravdano vraćena radi ispravke i usklađivanja sa regulativom koja se primenjuje na KiM. Usled toga došlo je do odlaganja početka primene Akcionog plana i pomeranja svih dogovorenih rokova za više od mesec dana.

6. Evropske integracije

---

⁴ Srpska strana je predložila rešenje kroz kombinovanje šifre i описа delatnosti, kako bi omogućila registraciju, formiranje i dobijanje odgovarajuće licenice za kompaniju "Elektrosever".

⁵ U skladu sa regulativom Međunarodne unije za telekomunikacije (ITU) broj E 164 tacka 4.1, Kosovu* se može dodeliti pozivni broj koji je namenjen geografskim područjima u okviru država.

Nakon što je Evropska unija formalno otvorila pregovore sa Republikom Srbijom 21. januara 2014. godine, radilo se na otvaranju Poglavlja 35, koje nosi naziv „ostala pitanja“ i tiče se pune normalizacije odnosa sa Prištinom.⁶

Napredak u dijalogu između Beograda i Prištine ostvaren je 25. avgusta 2015. godine, potpisivanjem četiri sporazuma od ključnog značaja za otvaranje Poglavlja 35 (Asocijacija/Zajednica opština sa većinskim srpskim stanovništvom na Kosovu - Opšti principi/Ključni elementi, Zaključci posrednika Evropske unije u vezi sa pitanjem implementacije Aranžmana o energetici iz 2013. godine, Zaključci radne grupe u vezi sa pitanjem slobode kretanja - mosta i Akcioni plan u vezi sa primenom Aranžmana o telekomunikacijama).

Evropska unija je ocenila da je u ovoj fazi Srbija ispunila sve postavljene uslove. Stoga su Evropska komisija i Evropska služba za spoljne poslove započele izradu Izveštaja o skriningu i Nacrta zajedničke pregovaračke pozicije EU (*DCP*) za Poglavlje 35, koji će biti upućeni na razmatranje Komitetu za proširenje Saveta (*COELA*).

Naša strana je dostavila svoje primedbe i komentare na navedeni izveštaj. U najskorije vreme očekuje se dostavljanje konačnog Izveštaja o skriningu sa preporukama koje Srbija treba da ispuni u narednom periodu, kako bi pregovori o Poglavlju 35 zvanično bili i otvoreni do kraja 2015. godine.

G) Obaveze proistekle iz tehničkih sporazuma

1. Katastar

Republika Srbija je u proteklom periodu nastavila sa ispunjavanjem svojih obaveza u skladu sa Sporazumom o katastru.

Projektom „Razmena katastarskih podataka između Beograda i Prištine“, koji se finansira od strane Evropske unije, predviđeno je da Republički geodetski zavod prevede u digitalni oblik katastarsku dokumentaciju koja je 1999. godine izmeštena sa Kosova i Metohije. Do sada je skenirana dokumentacija za 903 katastarske opštine (od ukupno 1300).⁷ Potrebno je obraditi dokumentaciju za još 83 katastarske opštine,⁸ dok za 314 katastarskih opština⁹ nema katastarske dokumentacije pošto ona nije ni izmeštena sa teritorije Kosova i Metohije. Očekuje se da će ovaj proces biti okončan do marta 2016. godine.

Kada su u pitanju ostale obaveze predviđene Sporazumom o katastru, može se zaključiti da nikakav napredak nije postignut. Naime, još uvek nisu osnovana tela koja bi trebalo da vrše upoređivanje katastarske dokumentacije i donose odluke u spornim slučajevima i to:

- Tehnička agencija, predviđena tačkom 2. Sporazuma, čije članove bira EU, uz saglasnost obe strane, a čijoj bi nadležnosti trebalo da bude upoređivanje katastarskih evidencija.
- Tripartitna implementaciona grupa, predviđena tačkom 2. Sporazuma, koja bi nadgledala rad Tehničke agencije, a koju bi trebalo da čine katastarski stručnjaci obe strane, na čelu sa EU.

---

⁶ Преговарачки процес обухвата 35 поглавља, од којих је последње Поглавље 35 од изузетне важности, те ће бити отворено прво, а затворено последње.

⁷ Укупно је скенирано 2.842.540 слика, што представља преко 4 милиона страна. Од тог броја, у протеклих пет месеци, скенирано је 1.125.709 слика.

⁸ За општине Приштина, Звечан и Обилић.

⁹ Наведене катастарске општине се налазе у оквиру општина Исток, Пећ, Клина, Дечани, Ораховац, Гора и Качаник.

- Prvi stepen mehanizma za rešavanje sporova, odnosno Komisija sastavljena od međunarodnih i kosovskih stručnjaka za katastar i imovinu, od kojih većinu imenuje Specijalni predstavnik EU, uzimajući u obzir interese svih zainteresovanih zajednica. Navedena Komisija bi, u skladu sa tačkom 4. Sporazuma, trebalo da donosi odluke o ispravnosti katastarskog upisa, kada se na osnovu poređenja utvrdi da evidencije nisu istovetne.
- Posebno veće u okviru Vrhovnog suda Kosova, koje čine pretežno međunarodne sudije, a koje bi trebalo da postupaju u drugom stepenu po žalbama zainteresovanih lica protiv odluka Komisije (donetih u prvom stepenu).

Takođe, Nacrt zakona o Agenciji za upoređivanje i verifikaciju imovine, koji je izradila Priština, je još uvek aktuelan i predmet je rasprave u tzv. Skupštini Kosova. Odredbe navedenog Nacrta su u svemu u suprotnosti sa Sporazumom o katastru, a njegovim usvajanjem bili bi stvoreni uslovi za legalizaciju protivzakonito oduzete imovine Srba.¹⁰ U izradi Nacrta zakona nisu bili uključeni predstavnici Beograda, srpske zajednice na Kosovu i Metohiji i udruženja raseljenih lica, iako je navedeni zakon od vitalnog značaja za rešavanje imovinskog pitanja srpskog naroda na KiM.

Republika Srbija je od evropskih predstavnika tražila da se bez odlaganja počne sa implementacijom Sporazuma o katastru i osnivanjem predviđenih tela. Krajem septembra sprovođenje Sporazuma o katastru postalo je ponovo predmet dijaloga.

2. Matične knjige

Republika Srbija je u celini ispunila obaveze proistekle iz Sporazuma o matičnim knjigama.

3. Carinski pečat

Sporazum o carinskom pečatu se u potpunosti primenjuje. Rešenja iz ovog Sporazuma se koriste u svim dokumentima vezanim za promet robe (veterinarski sertifikati, fitosanitarni sertifikati itd).

4. Univerzitetske diplome

Republika Srbija je sa svoje strane ispunila sve obaveze kako bi omogućila primenu Sporazuma o diplomama.¹¹ Doneti su potrebni propisi radi regulisanja postupka priznavanja diploma izdatih na Kosovu i Metohiji u skladu sa Sporazumom.¹² Osim toga, važno je napomenuti da je izmenama Zakona o visokom obrazovanju, koje su usvojene u septembru 2015. godine,

¹⁰ Nacrtom zakona ustanovljava se Agencija za poreђење и верификацију имовине, иако њено оснивање није ни предвиђено Техничким споразумом. Наведена агенција би требало да врши како упоређивање катастарских евиденција, тако и доношење одлуке о исправности катастарског уписа, када се на основу поређења утврди да евиденције нису истоветне. Наведене одредбе евидентно крше тачке 2. и 4. Техничког споразума, којима је изричито предвиђено да те надлежности врши Техничка агенција, односно Комисија (први степен механизма за решавање спорова). У кључним органима нове Агенције нема ниједног места резервисаног за припаднике српске заједнице.

¹¹ Споразумом о дипломама предвиђено је узајамно признавање диплома од стране универзитета на Косову и Метохији и осталом делу Србије. Да би диплома, у складу са Споразумом, била призната неопходно је да претходно буде оверена од стране Европске универзитетске асоцијације у Бриселу (ЕАУ). Након прибављања наведеног сертификата од ЕАУ, свака страна спроводи поступак признања диплома, у складу са својим прописима.

¹² Донета је Уредба о посебном начину признавања високошколских исправа и вредновања студијских програма универзитета са територије АП КиМ који обављају делатност у складу са резолуцијом 1244 Савета Безбедности.

omogućen postupak priznavanja diploma, u okviru Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja, u svrhu zapošljavanja.¹³ Tim izmenama, koje će stupiti na snagu 1. oktobra 2015. godine, bitno će se ubrzati postupak priznavanja diploma i smanjiti troškovi.

S druge strane, Priština i nakon 4 godine od potpisivanja Sporazuma, nije donela potrebne propise kako bi omogućila da se diplome overene sertifikatom Evropske univerzitetske asocijacije u Briselu (EAU) u skladu sa Sporazumom, priznaju i koriste na KiM.

Iz navedenog razloga, u proteklom periodu je došlo da zastoja u primeni Sporazuma o diplomama. Tome je dodatno doprinelo i nepostojanje posrednika u ovom postupku, preko koga bi se podnosili zahtevi za dobijanje sertifikata EAU u skladu sa Sporazumom.¹⁴

Otvoreno pitanje i dalje predstavlja odbijanje Prištine da prizna diplome izdate od strane Univerziteta u Prištini sa privremenim sedištem u Kosovskoj Mitrovici, čak i sa sertifikatom EAU. Rešavanje ovog pitanja je od izuzetne važnosti jer se najviše tiče srpskog stanovništva na KiM kome je priznanje diploma neophodno za zaposlenje u institucijama na KiM.

Očekuje se da se pitanje primene Sporazuma o diplomama reši u nastavku dijaloga u Briselu. Pored navedenih problema, rešavaće se i pitanje priznavanja diploma za različita akademska zvanja na koje se Sporazum odnosi (diplome osnovnih, master i doktorskih studija), kao i mogućnost proširivanja polja primene Sporazuma na diplome srednjih škola.

5. Sloboda kretanja

Režim slobode kretanja se u proteklom periodu odvijao u skladu sa Sporazumom o slobodi kretanja.

Sporazum se i dalje primenjuje na 6 zajedničkih tačaka prelaza i sledećim graničnim prelazima: Preševo, Gradina, Batrovci, Šid, Kelebija, Horgoš, Aerodrom Beograd i Aerodrom Niš.

Prelazak lica sa prostora KiM preko administrativne linije vrši se uz ličnu kartu i dokument o ulasku i izlasku, koji se izdaje na administrativnom prelazu. Radi poboljšanja primene Sporazuma i ostvarivanja slobode kretanja produženo je važenje ovog dokumenta na 60 dana.¹⁵ U tom periodu omogućeno je više prelazaka administrativne linije pri čemu se svaki prelazak elektronski beleži. Navedene izmene počele su da se primenjuju 21. septembra 2015. godine.

Prilikom prelaska vozila koja nose registarsku oznaku "RKS" preko administrativne linije sa prostora KiM, izdaju se tablice za privremeno označavanje vozila u saobraćaju (tzv. „PROBA“ tablice), kao i potvrda o korišćenju tablica za privremeno označavanje vozila. Počev od 21. septembra 2015. godine, znatno su smanjeni troškovi izdavanja „PROBA“ tablica, a njihovo važenje je produženo na 60 dana.

---

¹³ Министарство је у ту сврху оформило Центар за информисање о признавању високошколских исправа и признавање у сврху запошљавања (*Enic/Naric Center*). Овај центар, који је предвиђен Законом о високом образовању, је део међународне мреже центара за информисање о признавању и признавање иностраних високошколских исправа. Центар ће вршити проверу веродостојности диплома и биће обавезан да донесе одлуку о признању дипломе у року од 90 дана.

¹⁴ Ради посредовања у примени Споразума, ЕУ је у фебруару 2012. године ангажовала невладину организацију „Spark“, преко које су се подносили захтеви за издавање сертификата ЕАУ. Наведеној организацији је истекао мандат јула 2014. године и од тада нема посредника у овом процесу.

¹⁵ Документ о уласку и изласку је претходно важио 15 дана.

Kada je u pitanju zloupotreba prava na slobodu kretanja, u proteklom periodu je drastično smanjen broj lica koja su sa područja KiM pokušala da ilegalno pređu državnu granicu radi odlaska u zemlje Evropske unije. U periodu od aprila do septembra uhvaćeno je ukupno 64 lica u pokušaju da ilegalno pređu granicu, od kojih je 59 uhvaćeno na granici sa Mađarskom, a 3 lica na granici sa Hrvatskom. U istom periodu nisu zabeleženi slučajevi otkrivanja kriminalnih grupa koje se bave krijumčarenjem ljudi.

6. Regionalno predstavljanje

Dogovor o regionalnom predstavljanju i saradnji, postignut 24. februara 2012. godine, uspešno se primenjuje. Republika Srbija se, u skladu sa ovim dogovorom, kontinuirano zalaže za intenziviranje svih oblika regionalne saradnje, što doprinosi stabilnosti regiona, njegovoj međunarodnoj afirmaciji i evropskim integracijama. U proteklom periodu predstavnicima PIS u Prištini je omogućeno statusno neutralno učešće na brojnim regionalnim konferencijama i forumima.¹⁶

Kao najvažniji mogu se izdvojiti: regionalni seminar „Zaštita kulturnih dobara u Jugoistočnoj Evropi“, koji je održan u Beogradu od 5. do 6. juna 2015. godine; sastanak u okviru foruma „Kran Montana“, koji je održan u Briselu od 10. do 13. juna; seminar Sistema za borbu protiv prevara (*AFCOS*), koji je održan u Beogradu od 17. do 19. juna; konferencija Globalnog bezbednosnog foruma (*GLOBSEK*), koja je održana u Bratislavi od 19 do 21. juna; konferencija na temu izgradnje albansko-srpskih odnosa, koja je održana u južnoj delu Mitrovice 3. septembra; konferencija „Integracija rodne perspektive u sektor bezbednosti“, koja je održana u organizaciji Misije OEBS na KiM (*OMIK*) od 22. do 23. septembra; sastanak načelnika generalštabova Američko-jadranske povelje (*A5*), koji je održan u Bosni i Hercegovini od 16. do 18. septembra.

Takođe, nastavljena je saradnja u okviru realizacije projekata i programa Centra za životnu sredinu za centralnu i Istočnu Evropu (*REC*), koja već deluje na prostoru Kosova i Metohije preko svoje Kancelarije u Prištini.

Na sastanku Regionale inicijative za migracije, azil i izbeglice (*MARRI*) u junu 2015. godine u Skoplju, predstavnici Republike Srbije su svojim konstruktivnim pristupom omogućili Kosovu* da dobije status učesnika u okviru ove inicijative. Takođe, predstavnici „Kosova*“ nesmetano učestvuju u radu Regionalnog saveta za saradnju (*RSS*) i Proseca saradnje u Jugoistočnoj Evropi (*SEECF*).

Republika Srbija će i u narednom periodu nastaviti da poštuje odredbe Dogovora i da se zalaže za još sveobuhvatniju regionalnu saradnju, naravno uz uvažavanje principa statusne neutralnosti.

7. Integrisano upravljanje prelazima (*IBM*)

Republika Srbija u potpunosti poštuje Dogovorene zaključke o *IBM* i Tehnički protokol o implementaciji *IBM*.

Funkcionisanje svih 6 zajedničkih tačaka prelaza (*ZTP*) odvija se uspešno.

---

¹⁶ U skladu sa Dogovorom o regionalnom predstavljanju, u okviru regionalne saradnje za predstavnike PIS u Prištini se koristi oznaka „Kosovo*“ sa fusnotom čiji tekst glasi: „Ovaj naziv je bez preјudiciрања statusa и u skladu je sa Резолуцијом Савета безбедности Уједињених нација 1244 и мишљењем Међународног суда правде о Декларацији о независности Косова.“

Na sastanku u Briselu 21. maja 2015. godine, dogovorena je izgradnja dve nove zajedničke tačke prelaza Rajetići/Izvor i Kapija/Vrapce. Završetak radova na izgradnji ovih prelaza očekuje se sredinom 2016. godine.

Sastanci na lokalnom, regionalnom i centralnom nivou održavani su u skladu sa dogovorenim dinamikom. Zbog uspešne saradnje dve strane, postignuta je saglasnost da se počev od avgusta 2015. godine sastanci na lokalnom nivou, umesto na nedeljnom, održavaju na dvonedeljnom nivou, a sastanci na regionalnom, umesto na mesečnom, održavaju na dvomesečnom nivou. Naredni sastanak na centralnom nivou održaće se 7. oktobra 2015. godine u Beogradu.

U septembru 2015. godine, nakon dužeg zastoja, nastavljeno je sa postupanjem po zamolnicama za uzajamnu pravnu pomoć. Dogovoreno je da se ovaj postupak umesto preko Euleksa, kako je prethodno bilo dogovoreno, ubuduće odvijati preko Delegacije EU u Beogradu i Kancelarije EU u Prištini.

Od 21. septembra 2015. godine počela je puna primena SEED sistema. Time je razmena podataka između carinskih službi Republike Srbije i PIS u Prištini proširena na sve vrste postupaka koji se sprovode pri prelasku drumskih teretnih vozila preko administrativne linije.

Pojednostavljen je i postupak elektronske korespondencije između Uprave carina RS i tzv. Carine Kosova. Ovaj proces se sada odvija samo preko elektronske adrese EU IMB Kancelarije za posredovanje u Prištini (*EU IMB Facilitation Office*), bez posredstva MUP.

Usaglašen je statusno neutralni model Sertifikata farmaceutskog proizvoda (*CPP*). Njime je omogućeno licenciranje lekova i medicinskih sredstava proizvedenih u Republici Srbiji (van Kosova i Metohije) i njihova distribucija i prodaja na KiM i obrnuto.

8. Oficiri za vezu

Funkcionisanje sistema uspostavljenog razmenom oficira za vezu je i u proteklom periodu bilo na zadovoljavajućem nivou. Nastavljena je uspešna saradnja oficira za vezu, kako međusobno tako i sa institucijama i međunarodnim misijama u Beogradu i Prištini.

U skladu sa dogovorom iz Brisela od 14. novembra 2014. godine, da u nadležnosti oficira za vezu bude i proces najava „zvaničnih poseta“, realizovano je ukupno 116 „zvaničnih poseta“ Kosovu i Metohiji, uključujući i posete na najvišem nivou (predsednika Vlade, zamenika predsednika Vlade, ministara, itd), zatim prva poseta FK „Crvena Zvezda“ Gračanici, gde je i odigrana revijalna utakmica sa domaćim fudbalskim timom. Oficir za vezu često posećuje srpske sredine na AP KiM, kao i objekte Srpske pravoslavne crkve, u cilju pružanja različitih vidova pomoći i podrške, kao i povećanja nivoa bezbednosti tamošnjeg stanovništva. Jedan od primera predstavlja i zaustavljanje talasa nasilja u Goraždevcu, uz saradnju sa Misijom EULEKS i KPS.

Oficir za vezu ima značajnu ulogu u rešavanju niza problema, kako onih koji se tiču implementacije sporazuma tako i onih kojima se rešavaju svakodnevni problemi građana. Njegovim posredstvom su rešavani problemi snabdevanja zdravstvenih institucija Republike Srbije na KiM. U poslednjih šest meseci ovim ustanovama su otpremljeni lekovi i medicinska oprema u vrednosti od preko 150 miliona dinara. Takođe, oficir za vezu aktivno učestvuje i u rešavanju problema dopremanja udžbenika za osnovne i srednje škole na AP KiM.

Zahvaljujući uspešnoj saradnji sa tzv. Carinom Kosova, realizovane su brojne donacije za KiM i rešeni problemi sa kojima su se suočavali srpski privrednici.

D) Ostale teme

1. Naplata carina

Republika Srbija ispunjava preuzete obaveze i vrši naplatu svih dažbina u skladu sa Sporazumom o carinama.

2. Razvojni fond za sever Kosova

I dalje su prisutni problemi u pogledu funkcionisanja Razvojnog fonda za sever Kosova, čije je uspostavljanje predviđeno Sporazumom o carinama iz 2013. godine. Prema saznanjima srpske strane u Fond je do sada uplaćeno oko 8 miliona evra. Međutim, Fond još uvek nije doneo interne akte koji bi omogućili njegovo funkcionisanje, kao i alokaciju prikupljenih sredstava i finansiranje konkretnih projekata. Očekuje se da će navedeni problemi biti rešeni u narednom periodu.

3. Osiguranje vozila

Pregovori o osiguranju vozila su u proteklom periodu rezultirali potpisivanjem Memoranduma o razumevanju između Udruženja osiguravača Srbije (UOS) i Kosovskog biroa osiguranja (KIB), uz posredovanje Saveta Biroa zelene karte. Memorandum je potpisan 23. juna, a počeo je da se primenjuje 12. avgusta 2015. godine.

Ovim sporazumom dogovoreno je uzajamno priznavanje polisa osiguranja za sva vozila koja sa prostora KiM ulaze na prostor centralne Srbije i obrnuto. Kontrola posedovanja i važenja polisa osiguranja vrši se na svih 6 zajedničkih tačaka prelaza. U slučaju da korisnici motornih vozila nemaju validno osiguranje prilikom prelaska administrativne linije, biće u obavezi da zaključe ugovor o obaveznom osiguranju. Dogovoreno je da će obrada i refundacija odštetnih zahteva biti vršena od strane Obrađivačkog biroa u skladu sa zakonskom regulativom one strane na čijem se prostoru saobraćajna nesreća i dogodila. U skladu sa odredbama Memoranduma, Garantni biro biće obavezan da refundira Obrađivačkom birou druge strane pun iznos isplaćene naknade. Sa zahtevima oštećenih lica poreklom iz inostranstva, postupaće se kao prema zahtevima domaćih oštećenih lica. Memorandumom su određeni i limiti za naknadu štete.

Pored navedenog, Memorandum predviđa i uspostavljanje sistema elektronske verifikacije polisa osiguranja na administrativnoj liniji, koji omogućava veću sigurnost prilikom naknade štete i smanjenje mogućnosti krijumčarenja vozila. Sistem elektronske verifikacije polisa biće uspostavljen kada se za to obezbedi neophodna oprema na administrativnim prelazima. Dogovoreno je da se u prvoj fazi, vrši samo vizuelna kontrola polisa, a da se sa drugom fazom, odnosno elektronskom proverom polisa, počne kada se za to obezbede uslovi.

Memorandumom je ustanovljen i insititut korespondenata, čime je bitno pojačan mehanizam kontrole obrade šteta i sprečavanja prevara, kao i eventualnog uvećanja iznosa obeštećenja. Potpisani Memorandum se dosta uspešno primenjuje.

4. Slobodna trgovina

Slobodna trgovina između Republike Srbije i Kosova i Metohije odvija se u skladu sa Sporazumom o slobodnoj trgovini u Centralnoj Evropi (*CEFTA*). Od izuzetnog značaja za ovu oblast je i Sporazum o carinskom pečatu, kao i Tehnički protokol o implementaciji IBM, u okviru kog je postignut i Sporazum o carinama.

Važno je napomenuti da, kada je u pitanju trgovina sa centralnom Srbijom, Privremene institucije samouprave u Prištini i dalje postupaju suprotno odredbama *CEFTA* sporazuma.

Jedan od glavnih problema koji se odnosi na neadekvatno određivanje carinske osnovice za naplatu dažbina za građevinski materijal, još uvek nije rešen. Naime, kosovska carina i dalje odbija da utvrđuje carinsku osnovicu prema transakcijskoj vrednosti. To dovodi do značajnog povećanja cene proizvoda i smanjenja konkurentnosti srpske robe, s obzirom da se carinska osnovica uvećava čak i do 200% u odnosu na faktornu vrednost. Ovaj problem je više puta istican na sastancima održanim u okviru *CEFTA*. Na sastanku tehničkog dijaloga komora, koji je održan 3. jula 2015. godine, dogovoreno je da će problem carinske osnovice biti rešen u roku od dva meseca. Rešenje još uvek nije pronađeno.

Takođe, suprotno regulativi i praksi unutar *CEFTA* i EU, Priština zahteva da veterinarski sertifikati prate i određene proizvode, za koje se takav sertifikat inače ne zahteva. Navedeni problem je samo delimično rešen, tako što je dogovoreno da proizvode koji u svom sastavu, osim biljnog, imaju određen (minimalan) procenat sastojaka animalnog porekla prati usaglašeni sertifikat za mešovite proizvode. Na sastancima *CEFTA*, kao i na sastancima privrednih komora predloženo je da se pri prometu navedenih proizvoda ne traži nikakav sertifikat.

I dalje je prisutan problem nemogućnosti dopremanja neopasnog otpada (hartije, stakla, metalnog otpada) sa teritorije KiM. Kako je na navedeni problem više puta ukazivano i od strane privrednih društava registrovanih u centralnoj Srbiji i od strane predstavnika PIS u Prištini. Trenutno se radi na usaglašavanju modela za statusno neutralno rešenje problema.

U toku je postupak usaglašavanja veterinarskog sertifikata koji se tiče prometa proizvoda životinjskog porekla.

Srpski privredni subjekti i privrednici sa severa KiM i dalje se suočavaju sa istim problemima koji su postojali i u prethodnom periodu. Naime, srpski privredni subjekti nisu u mogućnosti da vrše trgovinu na prostoru KiM ukoliko nisu registrovani kod Kosovske agencije za registraciju biznisa. Privrednici sa severa KiM ne mogu da uvezu proizvode iz Srbije na sever Kosova i Metohije bez posedovanja odgovarajuće licence, a pritom su prinuđeni i da funkcionišu sa privremenim dozvolama, koje je potrebno produžavati svaka tri meseca. Takođe, preduzetnici sa severa KiM, koji nisu registrovani kod Kosovske agencije za registraciju biznisa, svoju robu mogu prodati samo krajnjim korisnicima (kupcima), s obzirom da nisu u fiskalnom sistemu Kosova*.

5. Most i „Park mira“ u Kosovskoj Mitrovici

U proteklom periodu vodili su se razgovori o otvaranju mosta u Kosovskoj Mitrovici i na pronalaženju sveobuhvatnog, trajnog i održivog rešenja, koje će doprineti bezbednosno povoljnom ambijentu.

Dogovor je postignut 25. avgusta 2015. godine na sastanku u Briselu, kada su potpisani Zaključci radne grupe za slobodu kretanja/most.

Zaključcima je dogovoreno da će se u prvoj fazi rešiti pitanje razgraničenja dve opštine Brđani i Suvi Do. Dogovoreno je da ovo pitanje bude rešeno do 10. oktobra putem Memoranduma o razumevanju o planovima razvoja opština, opštinskih mapa zoniranja i detaljnog regulatornog plana između relevantnih ministarstava i dveju opština.

Nakon toga bi se započelo sa aktivnostima na revitalizaciji mosta i njegovom osposobljavanju za saobraćaj, u skladu sa tehničkim preporukama i arhitektonskim projektom od 29. juna 2015. godine. Izvođač radova zatvoriće obe strane mosta nepokretnim bankinama i građevinskim ogradama, a pristup građevinskim radovima na mostu odvijaće se južnim pristupnim putem.

Istovremeno bi se sprovodila i rekonstrukcija ulice Kralja Petra, koja će biti pretvorena u pešačku zonu. Tokom celokupnog procesa, radna grupa će zajedno sa oba gradonačelnika opština na severu i jugu Kosovske Mitrovice redovno pratiti i preispitivati političke i bezbedonosne uslove rekonstrukcije. Predviđeno je da radovi budu okončani do kraja juna 2016. godine.

6. Civilna zaštita

Nakon što je 26. marta 2015. godine postignut Sporazum o integraciji Civilne zaštite (CZ), pristupilo se njegovoj implementaciji u skladu sa Akcionim planom.

Srpska strana je izvršila sve obaveze predviđene Sporazumom: rasformirala je CZ, uklonila sistem kamera za nadzor i kontejnere sa kontrolnih punktova, predala opremu i objekte koje je koristila. Predaja poslednjeg kontejnera kod mosta u Kosovskoj Mitrovici izvršena je 12. avgusta 2015. godine.

S druge strane, Priština kasni u ispunjavanju svojih obaveza. Naime, integracija 483 pripadnika CZ u strukture Privremenih institucija samouprave u Prištini na severu Kosova i Metohije, trebalo je da bude završena do kraja avgusta 2015. godine. Sporazumom je predviđeno da se taj postupak sprovede u tri faze. Do sada je okončana samo prava faza integracije 105 pripadnika CZ u junu 2015. godine, dok druga faza nije ni započeta. Da bi druga faza počela potrebno je da Priština izvrši sistematizaciju radnih mesta za 130 pripadnika CZ u sedam institucija PIS, nakon čega bi se započelo sa trećom fazom i integracijom preostalih 248 pripadnika CZ.

Zbog kašnjenja Prištine u ispunjavanju navedenih obaveza rokovi predviđeni Akcionim planom su pomereni. Osnovni problem predstavlja što Priština nije obezbedila uslove za realizaciju predviđene dinamike integracije, administrativna pitanja se rešavaju izuzetno sporo, još nije izgledno obezbeđenje radnog prostora za 458 pripadnika (25 je dobilo mesta u zatvorskoj službi u severnoj Mitrovici), kao ni obezbeđenje odgovarajuće opreme za opremanje radnih prostorija.

Sve dok Priština ne obezbedi navedene preduslove, integracija se ne može smatrati završenom. Republika Srbija će nastaviti da pruža neophodnu finansijsku i svaku drugu pomoć pripadnicima Civilne zaštite koji nisu integrisani, kako ta lica ne bi ostala bez novčanih primanja.

7. Sporazumi i dijalog privrednih komora

Privredna komora Srbije (PKS) i Privredna komora Kosova (PKK), uz posredovanje Evrokomore, redovno održavaju sastanke radi unapređenja privredne saradnje. Temelj saradnje dve komore predstavlja usvojeni Memorandum o razumevanju PKS i PKK od 24. jula 2013. godine, kao i aneksi o arbitraži u slučaju sporova i izgradnji institucionalnih kapaciteta.

U Gračanici je 9. maja 2015. godine, održan susret privrednika (*Business to Business*) na kome je učestvovalo 70 vodećih kompanija u regionu. Sastanak je održan sa ciljem jačanja ekonomske saradnje vodećih kompanija i doprinosa normalizaciji i stabilizaciji regiona. Tom prilikom potpisan je i aneks Memoranduma o razumevanju PKS i PKK kojim je ugovorena razmena predstavnika komora koji bi bili smešteni u prostorijama Delegacije EU u Beogradu i Kancelarije EU u Prištini.

Na susretima PKS i PKK u Ankari 22. maja, Berlinu 3. jula i Beču 26. avgusta 2015. godine, razmatrana su brojna pitanja od značaja za obnovu infrastrukture, eliminisanje saobraćajno-tehničkih barijera, unapređenje poslovno-investicionog ambijenta i pospešivanje poslovne saradnje.

Istaknuta je izuzetna važnost ponovnog uspostavljanja poštanskog saobraćaja za svakodnevni život ljudi na Kosovu i Metohiji. Srpska strana je u proteklih šest meseci insistirala na potpisivanju Sporazuma o tehničkim principima za razmenu poštanskih pošiljki, čiji je tekst delimično usaglašen. Za postizanje konačnog dogovora po ovom pitanju, glavni problem predstavlja pitanje imovine Pošte Srbije na teritoriji Kosova i Metohije, koju Priština tretira kao „kosovsku“, kao i pitanje zaposlenih koji se tretiraju kao „pripadnici paralelnih struktura“.

U domenu železničkog saobraćaja, pokrenuto je pitanje obnove železničkog tunela Merdare, porušenog tokom bombardovanja 1999. godine. Dogovoreno je da se formira stručna komisija, sastavljena od predstavnika obe strane, koja će definisati neophodne mere u cilju obnove železničkog saobraćaja na relaciji Niš - Kosovo Polje - Skoplje. Realizacijom ovog projekta bi se smanjili troškovi transporta robe i otvorila mogućnost za redovni prevoz putnika. Pored železnice, razgovaralo se i o otvaranju avio-linije Beograd - Priština.

Kada je reč o rešavanju pitanja pošta i železnice naša strana sugerše da se razgovara o tehničkim a ne političkim aspektima ovih pitanja i rešenja u oblasti imovine prepuste dijalogu u Briselu.

Posebna pažnja posvećena je uređenju prateće dokumentacije u domenu veterinarskih sertifikata gde je nastavljeno sa naporima da se razreše sva sporna pitanja nastala zbog velikog broja i raznovrsnosti sertifikata. Kako bi se olakšala međusobna saradnja i uklonile prepreke koje sprečavaju slobodan protok robe i usluga, veterinarske uprave su osnovale radnu grupu, koja će se baviti prikupljanjem neophodnih dokumenata za usaglašavanje veterinarskih sertifikata.

Razmatrana je mogućnost organizovanja češćih susreta PKS i PKK. Dogovoreno je da se ubuduće međukomorski dijalog vodi u tri pravca: aktivnosti na povezivanju poslovnih partnera (trgovinski sajmovi, B2B sastanci, sektorski sastanci, studijske posete, itd); olakšavanje trgovine i investicija (razmena informacija, uklanjanje trgovinskih barijera, mogućnost za otvaranje zajedničkih kompanija, zajednička ulaganja, zajedničko učešće na različitim tenderskim projektima uključujući i projekte na trećim tržištima); i međunarodna saradnja i projekti (zajednički regionalni projekti, projekti u domenu obrazovanja, itd).

Zaključak

Vlada Republike Srbije nastavlja da učestvuje u Briselskom dijalogu sa PIS u Prištini uverena da se radi o putu koji je pod postojećim okolnostima optimalan za rešavanje svakodnevnih životnih problema građana srpske i albanske nacionalnosti, unapređenje mira u regionu, kao i za podsticaj evropskim integracionim procesima u čitavom okruženju. Imajući pred sobom takav

motiv kao vodeći interes, Beograd je i u proteklom periodu demonstrirao apsolutnu posvećenost sprovođenju dogovora koji su velikim naporima postignuti uz posredovanje EU. Štaviše, srpska strana je, uporedo sa koracima usmerenim na implementaciju prethodnih dogovora, jasno iskazala dobru volju za nove konkretne pomake u procesu normalizacije odnosa sa Prištinom. Ta volja rezultirala je postizanjem seta dogovora od 25. avgusta, koji još uvek čekaju početak primene.

Ipak, imajući u vidu nepoštovanje rokova od strane Prištine, kao i njenih pokušaja da u postupku primene promeni suštinu dogovorenog, srpska vlada i ovog puta sa žalošću konstatuje da je implementacija dogovorenog ostala da figurira kao najslabije organizovani segment u dijalogu. Poseban problem i dalje je podozrivost Prištine i njeno nerazumevanje značaja što skorijeg formiranja Zajednice srpskih opština, kao vitalnog mehanizma za jačanje međusobnog poverenja Srba i Albanaca i omogućavanje dugoročnog i održivog razvoja, povratka, opstanka i ostanka srpskog i nealbanskog stanovništva na Kosovu i Metohiji.

Govoreći o kašnjenju u primeni dogovora o ZSO, iznenađuje činjenica da Vlada u Prištini još uvek nije donela odgovarajuću Uredbu o uspostavljanju ZSO. To dovodi u pitanje održivost rokova vezanih za projekovani rad Upravljačkog tima na izradi Nacrta Statuta Zajednice, a samim tim i rokove za njeno konstituisanje. Stalno kašnjenje, ili pak odugovlačenje, ozbiljno dovodi u pitanje kapacitet vlade u Prištini da sprovodi dogovoreno, posebno u uslovima oštrih i neretko nasilnih napada opozicije na dogovore vezane za stvaranje ZSO.

Osim pitanja vezanih za ZSO, Vlada Republike Srbije smatra nužnim da ponovo podvuče probleme koji u implementaciji dogovorenog postoje kada je reč o obavezama Prištine vezano za integraciju službenika Ministarstva unutrašnjih poslova i pravde u odgovarajuće strukture na KiM, kao i registraciju preduzeća i implementaciju dogovora u oblasti energetike i telekomunikacija.

Imajući visok stepen razumevanja za složene pravne, kadrovske i političke aspekte primene pomenutih obaveza, za Beograd je neprihvatljiv nivo tolerancije od strane EU posrednika kada je u pitanju odugovlačenje Prištine u primeni dogovorenog, na primer u slučaju Sporazuma o diplomama i Sporazuma o katastru iz 2011. godine. Valjalo bi podsetiti da Priština, u prvom slučaju, nije donela propise koji omogućavaju da se diplome overene sertifikatom Evropske univerzitetske asocijacije u Briselu (EAU) priznaju i koriste na KiM i nije priznala ni jednu diplomu, a u drugom je jednostrano izradila Nacrt Zakona o Kosovskoj agenciji za poređenje i verifikaciju imovine, potpuno suprotan odredbama Sporazuma katastru koje se odnose na formiranje tela i mehanizama za uspostavljanje pouzdanog katastra na Kosovu i Metohiji.

Dodatni nespokoj unosi visok stepen razumevanja za pokušaje Prištine da naruši statusnu neutralnost dijaloga, kao i da „izmesti“ razmatranje mnogih bitnih pitanja izvan okvira razgovora koji se vode pod okriljem EU. To je posebno vidljivo kroz nedavno pokretanje procesa učlanjenja Prištine u UNESCO, koje dovodi u pitanje i samu svrhu dijaloga o normalizaciji odnosa uz posredovanje EU. Naime, ukoliko teme diktira isključivo jedna strana, a pri tome sva za nju „nezgodna“ pitanja bivaju sklonjena sa dnevnog reda, postavlja se pitanje da li dijalog suštinski ima smisla.

Uz čvrstu nadu i uverenje da će pomenuti problemi u kontekstu sadržine dijaloga biti prevaziđeni na zadovoljstvo svih strana koje u njemu učestvuju, srpska strana ostaje posvećena doslednoj i punoj primeni svih dogovora postignutih sa predstavnicima PIS. Republika Srbija je spremna da uloži potreban napor da sa predstavnicima PIS u Prištini nastavi zajednički rad usmeren na normalizaciju odnosa, unapređenje uslova života na teritoriji Kosova i Metohije i stvaranje pretpostavki za istorijsko pomirenje srpskog i albanskog naroda. Aktivno doprinoseći nastojanjima EU da dovrši proces evropskih integracija čitavog regiona, Vlada Republike Srbije

ukazuje na neophodnost održanja principa statusne neutralnosti u dijalogu kao neophodnog preduslova za dostizanje postavljenih ciljeva i zadovoljenje minimuma interesa svih strana.

DIREKTOR

DIREKTOR

Dragan Vladislavljević

Marko Đurić